

Co potřebují občankáři?

výsledky dotazníkového šetření

Co, kdo, kdy, kde, proč ...

- Květen 2014 – vznik Asociace učitelů OV a SV
- Cíl: získat přehled o problémech, jak je vnímají sami učitelé
- Výzkum proběhl od 30.9. do 1.12.
- Anonymní
- Nejednalo se o profesionálně zadávaný dotazník

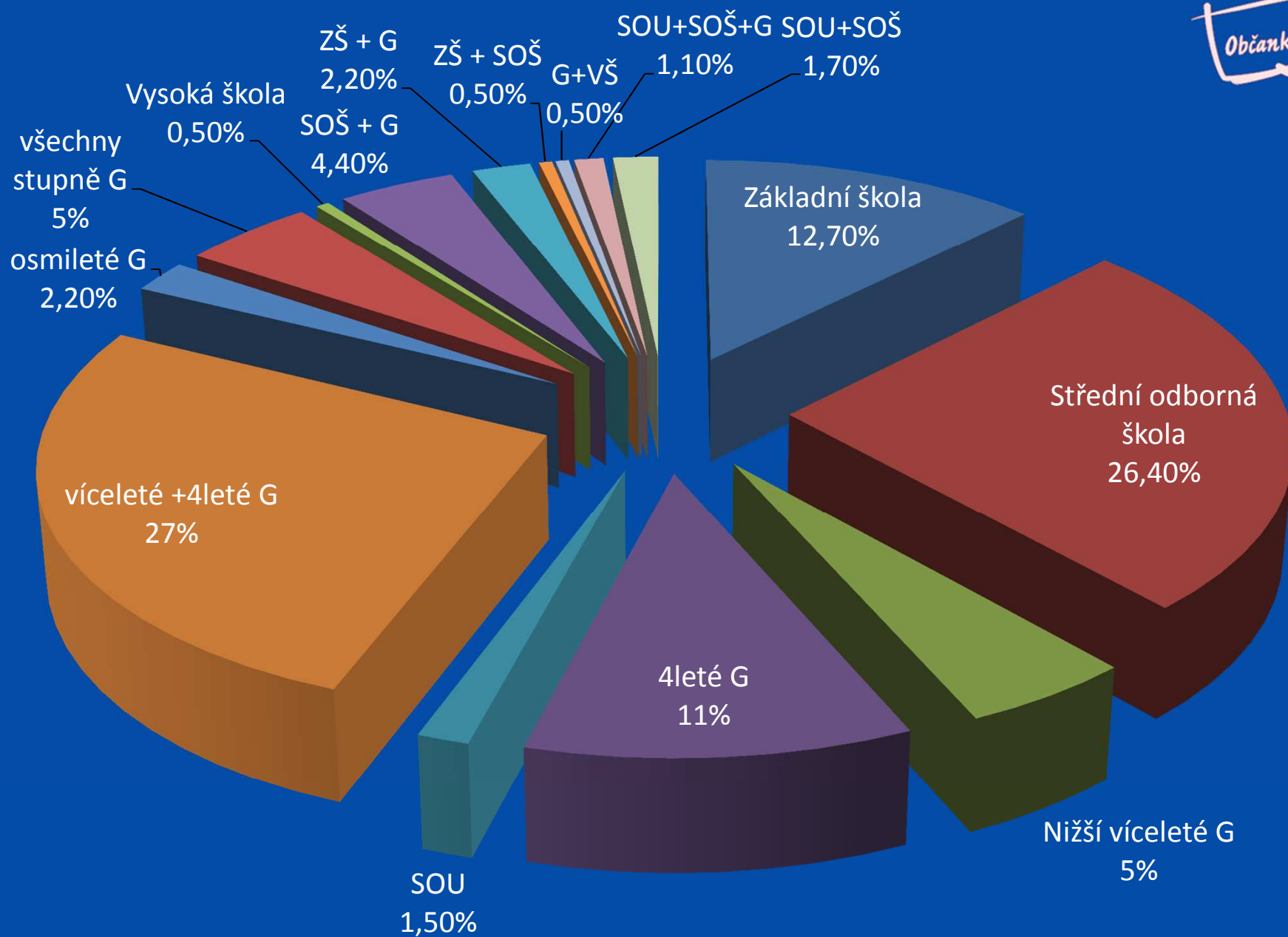
Dotazník pro občankáře - co potřebujeme?

Vážené kolegyně, vážení kolegové,
rádi bychom získali přehled o problémech, jak je při výuce občanské výchovy/společenských

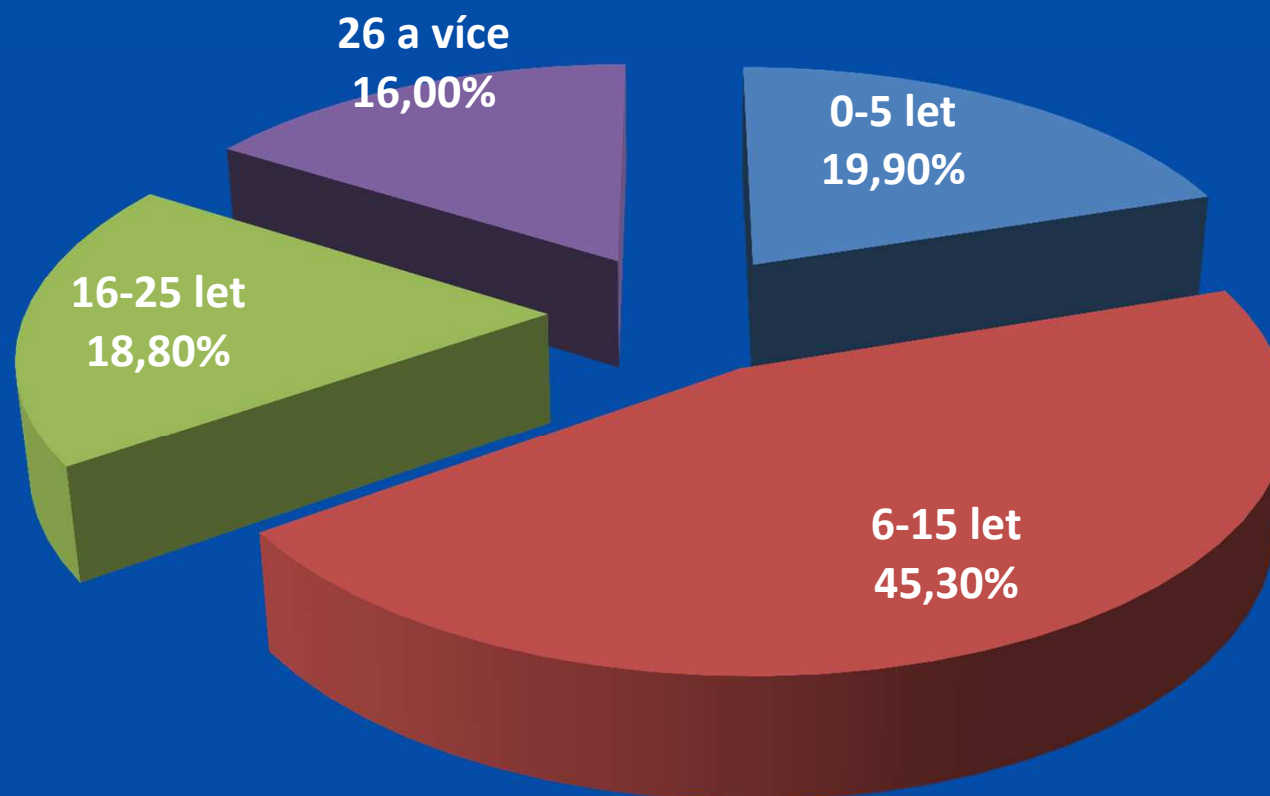
o dotazníku

- 15 otázek
- uzavřené nebo otevřené odpovědi
- vždy možnost vyjádřit se individuálně
- zúčastnilo se 181 vyučujících ze všech typů škol
- v ČR 4 621 ZŠ a 1 320 SŠ
- Reprezentativnost? → splnil svůj účel

Délka praxe respondentů

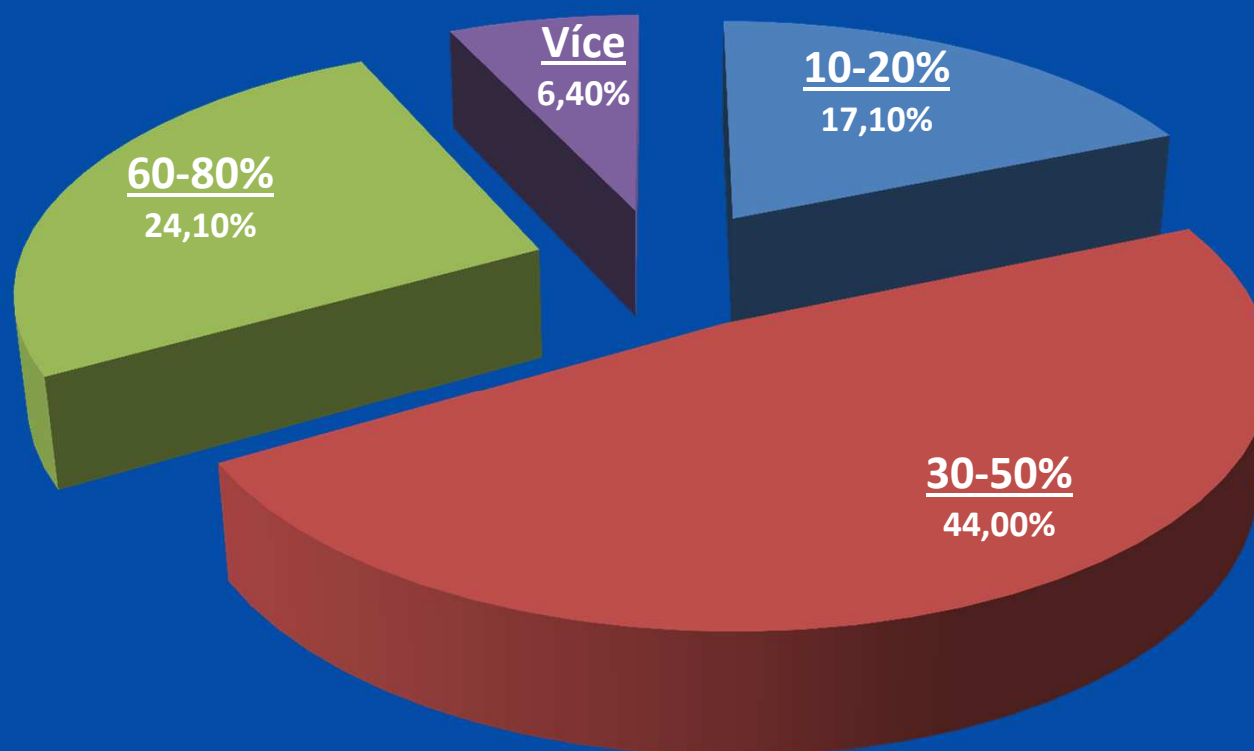
Přípravenost po VŠ na praxi

Dokážete s odstupem času zhodnotit, nakolik jste byli po absolvování vysoké školy připraveni odborně a didakticky pro učitelskou praxi?

- **záměrně jsem se neptali na konkrétní fakultu, VŠ**
- **někdy velké rozdíly např.: „odborně asi 100%. didakticky 10%.“ (2x)**
- **respondenti ne vždy absolvovali klasické 5leté Mgr. studium, ale např. si doplňovali aprobaci**
- **absolventi před r. 89 si museli projít „samostudijní rekvalifikací“**

Připravenost po VŠ na praxi

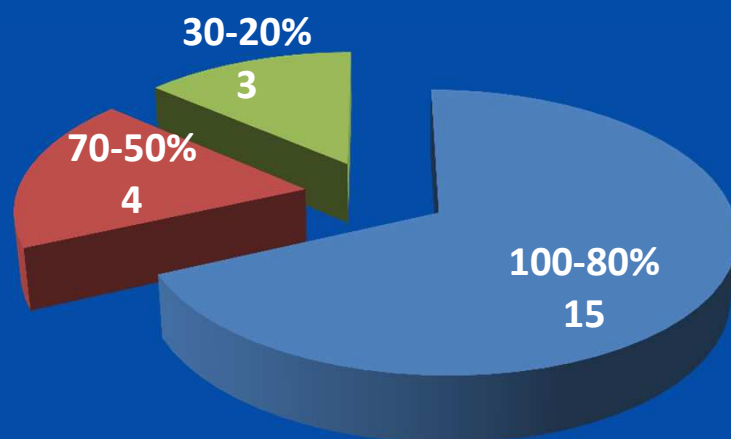
celkem, 140 respondentů

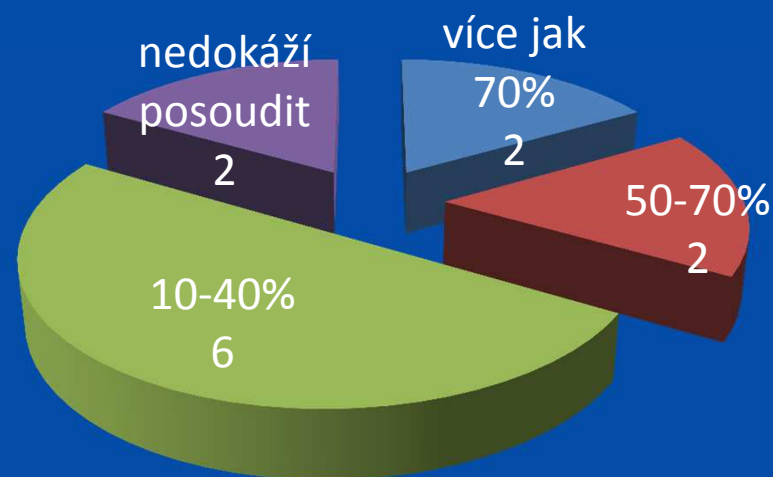
Odborná x didaktická příprava

- Část respondentů rozdělila odpovědi na didaktickou přípravu a odbornou

Odborná příprava

Didaktická příprava

Co také zaznělo...

- Měl jsem za to, že didaktika je o umění a metodách jak učit a ne jen výlučně o dokumentech vydávaných MŠMT, každoročně se měnících.
- Učila jsem před VŠ i během VŠ, škola rozhodně pomůže propojit znalosti apod., ale celkově tu didaktiku člověk v sobě buď má nebo nemá, takže bych dala tak 50%, bez školy by to bylo tak 20%.
- ... skončila jsem VŠ na jaře 1989, od té doby dělám přípravy samostudiem ze stále nových materiálů

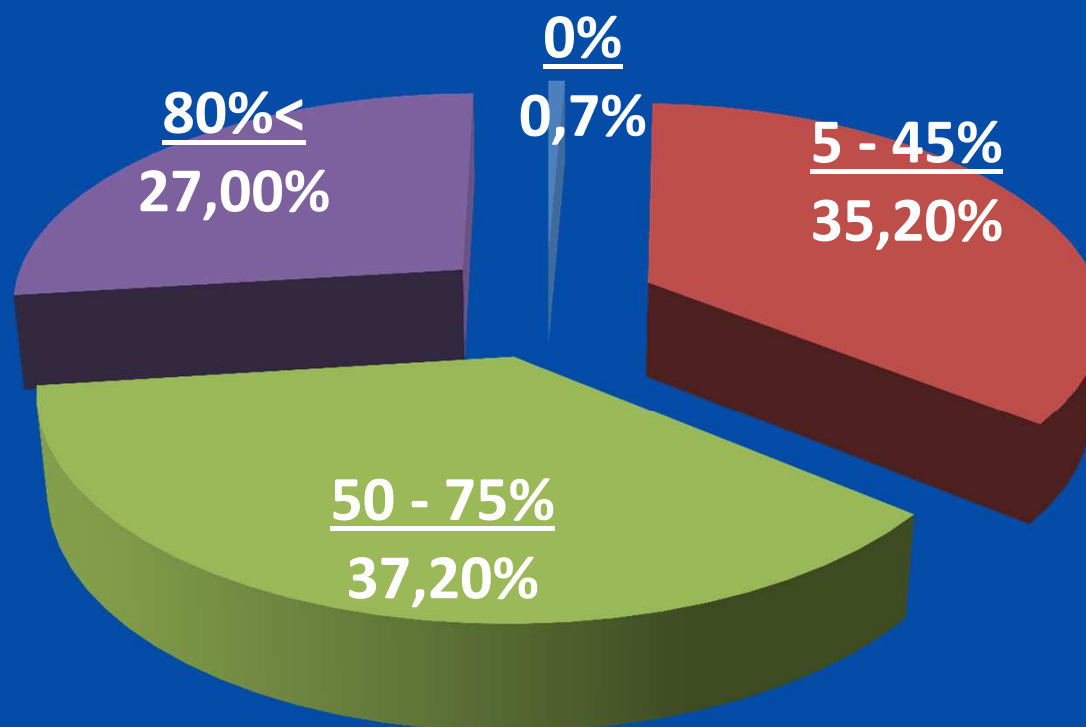
Materiály ve výuce

- *Z kolika procent dáváte při výuce OV/ZSV přednost různým materiálům vlastním, získaným a z kolika procent učebnicím? Pokud učebnice používáte, jaké konkrétně?*
- Nakolik učitelé využívají nabídky učebnic a nakolik se spoléhají na vlastní materiály a získané materiály

Vlastní materiály

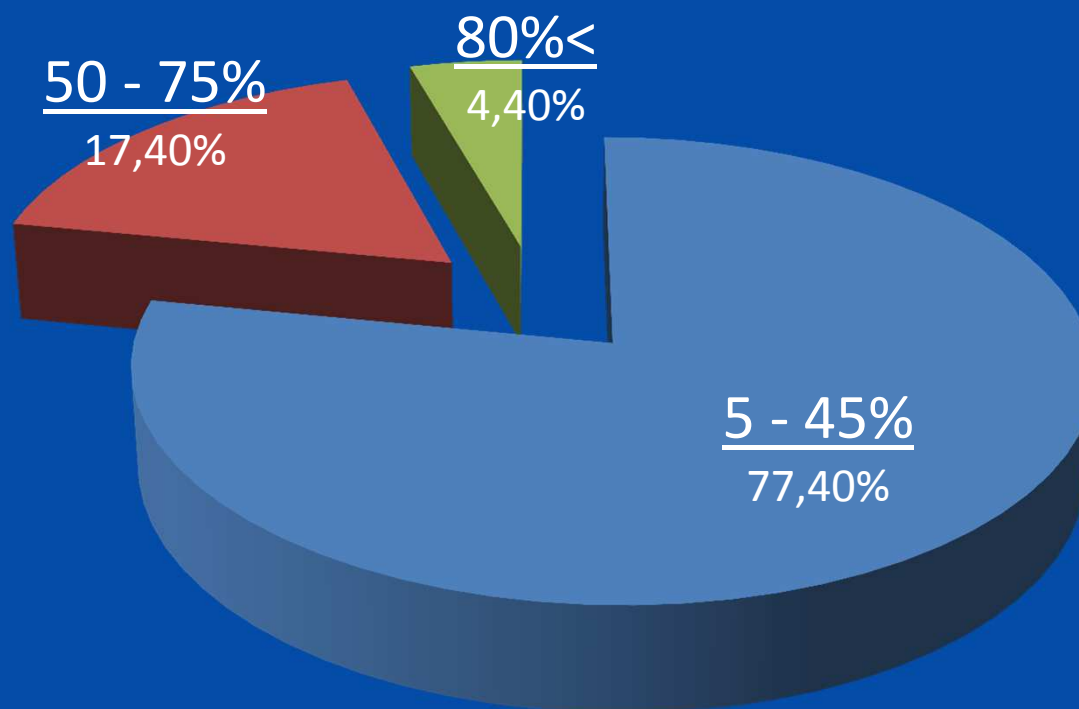
- vyjádřila se většina vyučujících (75,7%)

Získané materiály

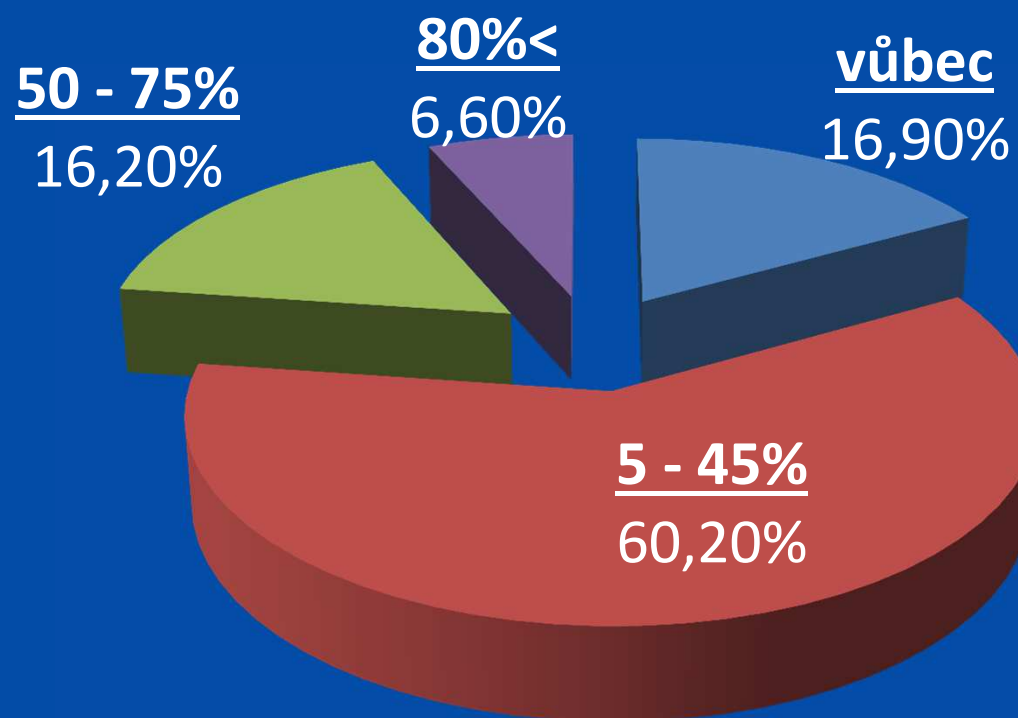

- *Vyjádřila se polovina dotazovaných(50,2%)*

učebnice

- vyjádřila se většina vyučujících (75,7%)*

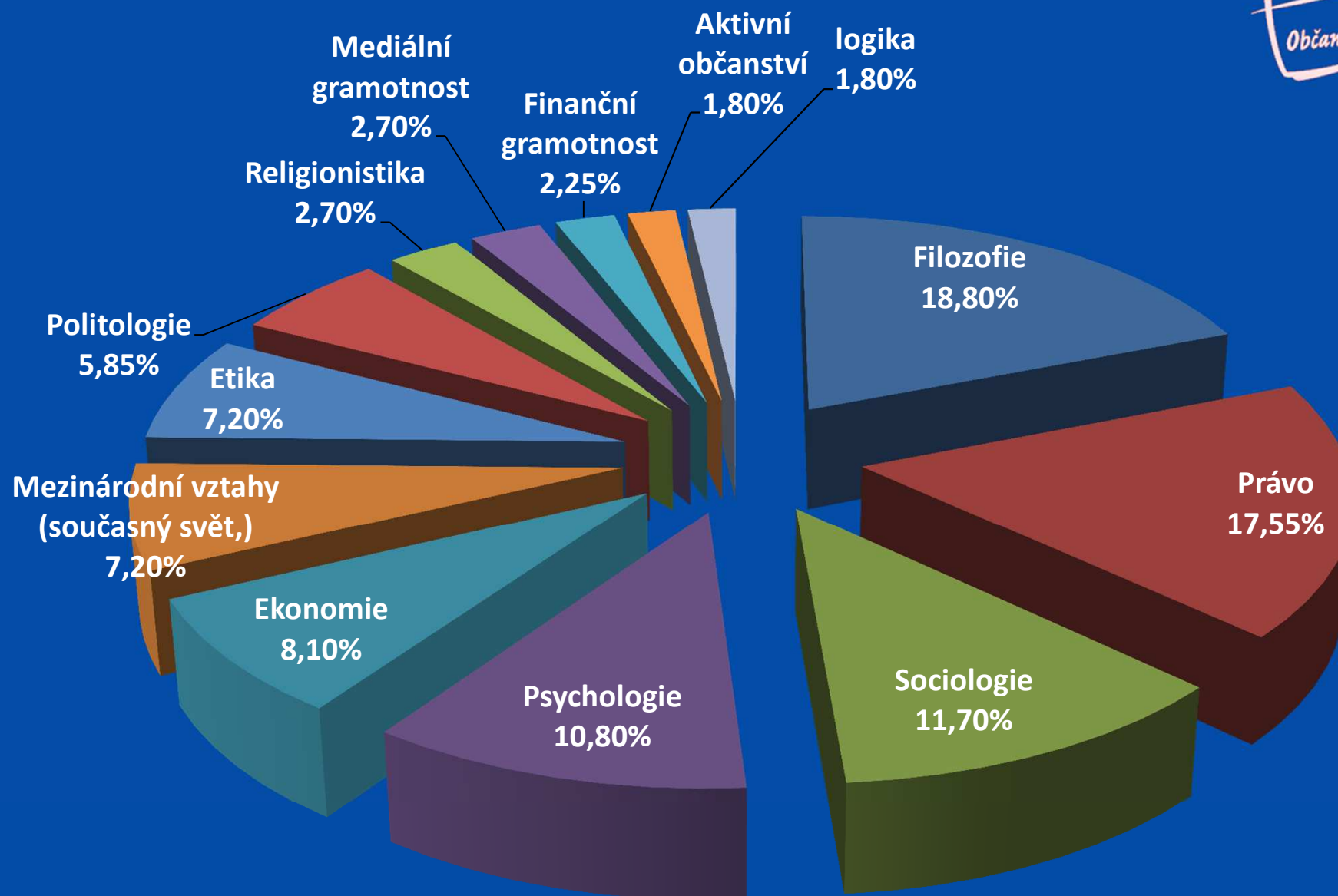
Nejpreferovanější učebnice

- sada nakl. Didaktis – Od maturuj ze SV, výukové sady
- srovnatelně sada nakl. Computer Media
- sada nakl. Fraus
- Další - široká škála: Valenta, Šil, Ryska,
- Za všechny:

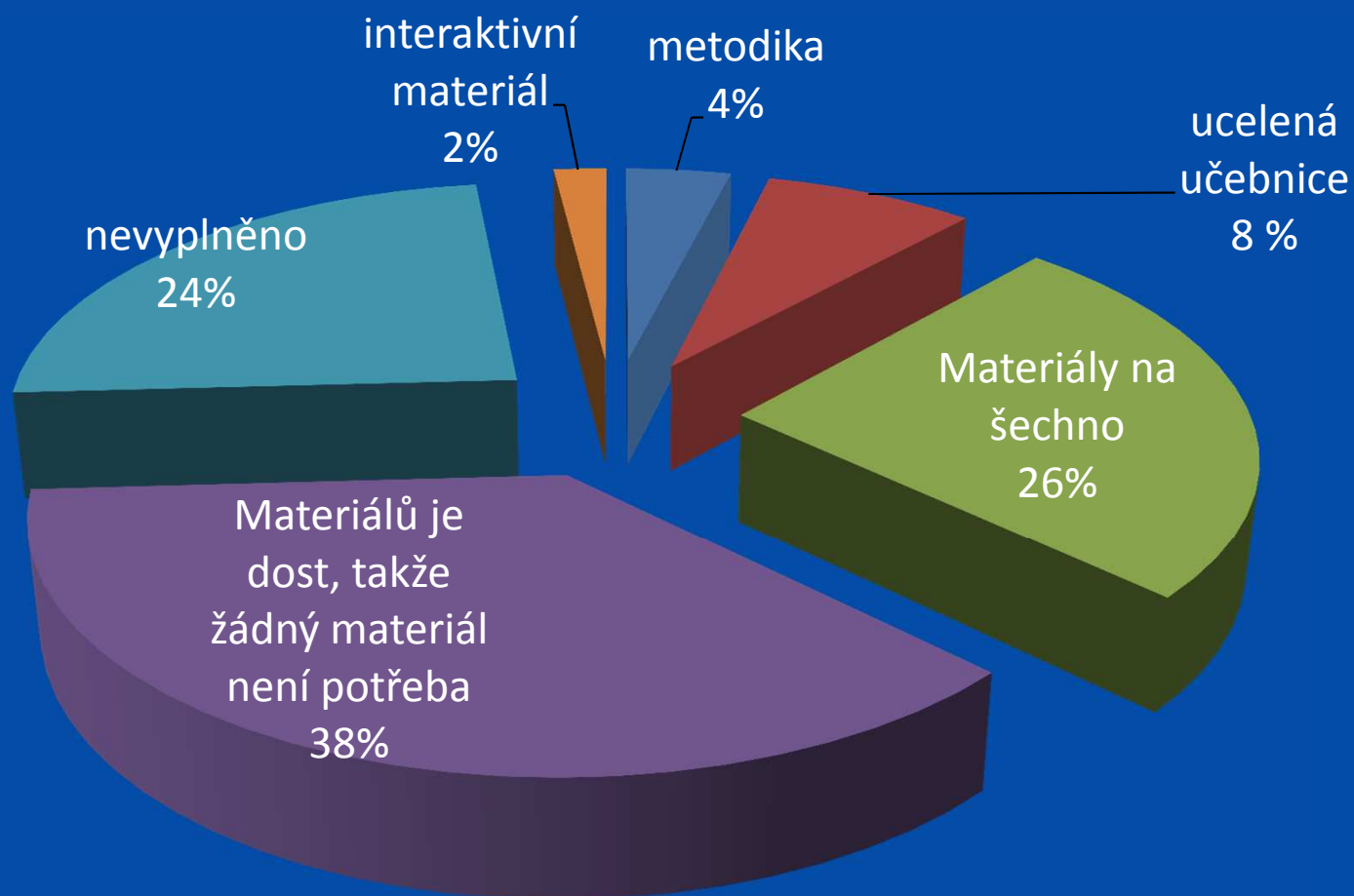
Učebnice používám nerada, "vyhýbám" se jim. Používám vlastní materiály, které si vytvořím, nebo dávám přednost získaným a ověřeným materiálům, které si upravím "na míru"

Nedostatek materiálů

- *Ve kterém/ve kterých z oborů společenskovedního vzdělávání pocítujete nedostatek výukových materiálů?*
- Vyučující uváděli často kombinaci oborů
- celkem 280 „hlasů“, 218 hlasů bylo pro některou z SV oblastí – v drtivé většině klasická společenskovední tematika

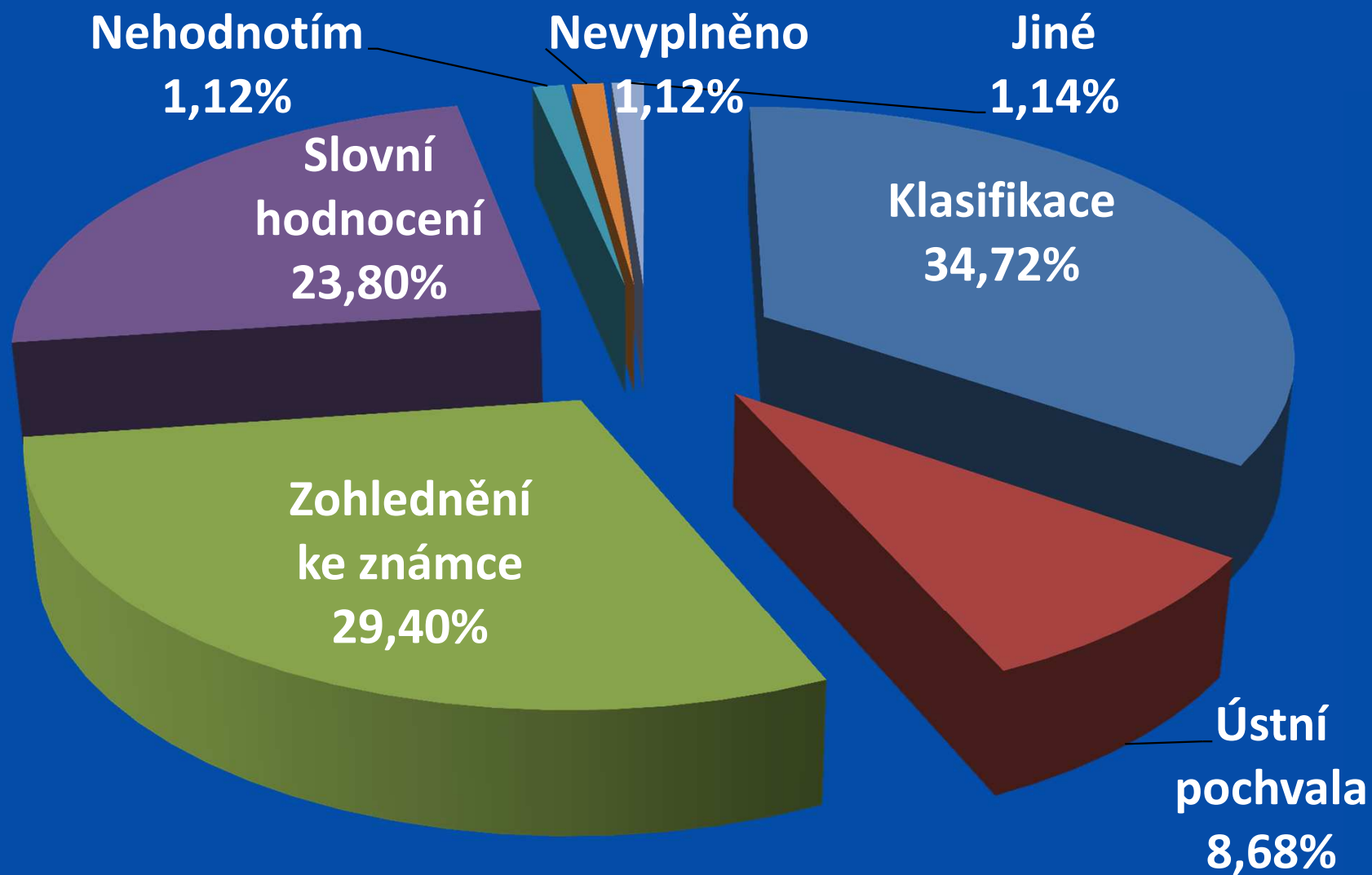
Chybí ...(51 odpovědí)

Klasifikace aktivit

- *Jakým způsobem hodnotíte ve výuce aktivitu studentů (tj. zapojení do diskusí, skupinové práce, příprava vlastního diskusního příspěvku, atp.)?*
- Otázka postihuje, zda vyučující zohledňují sociální dovednosti – aktivitu, ochotu se zapojit
- Většinou kombinace dvou hodnocení, celkem 353 „hlasů“

Klasifikace aktivit

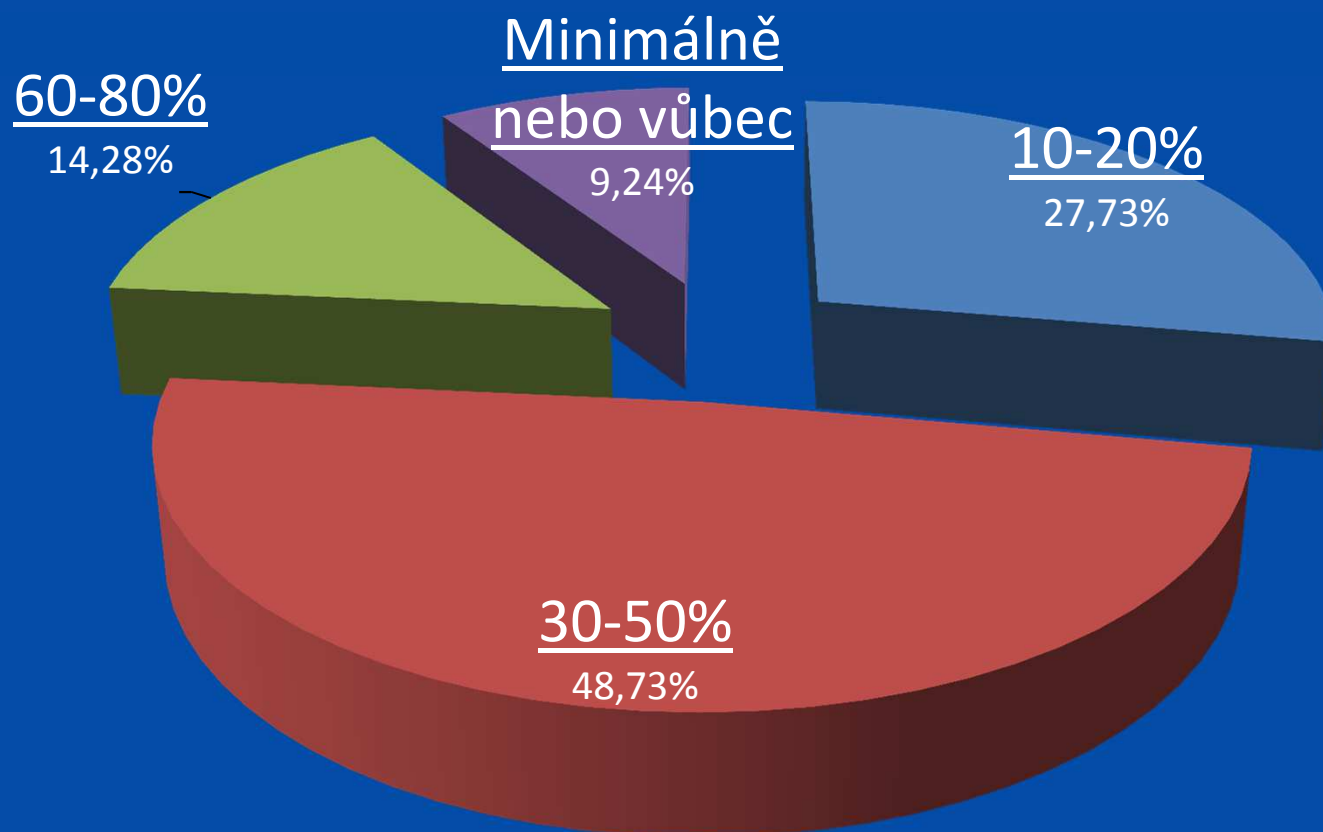
Klasifikace aktivit

- Co také zaznělo:
- ...v závislosti na typu práce - pokud to vyžadovalo značné úsilí, nebojím se ocenit práci pochvalou a známkou, v jiných případech nehodnotím.

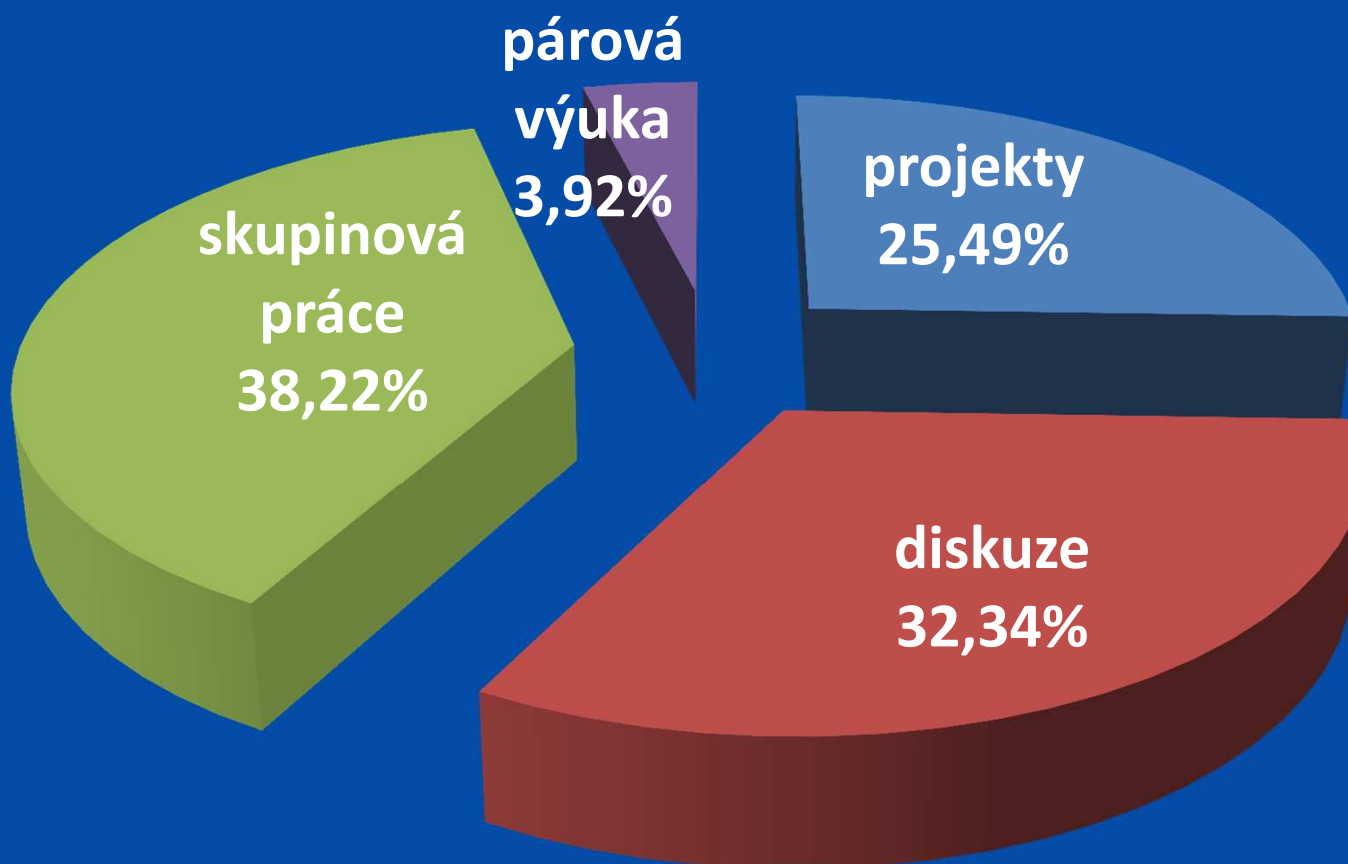
frontální x projektová výuka

- *Kolik místa ve Vaší výuce zaujímají projekty, diskusní nebo kooperativní techniky? Můžete uvést ty, které používáte nejčastěji (např. skupinová výuka atp.)?*
- vědomosti x dovednosti
- jaké formy kooperativní výuky jsou nejrozšířenější?
- část vyučujících odpověď vynechala

Zastoupení kooperativní výuky

Formy

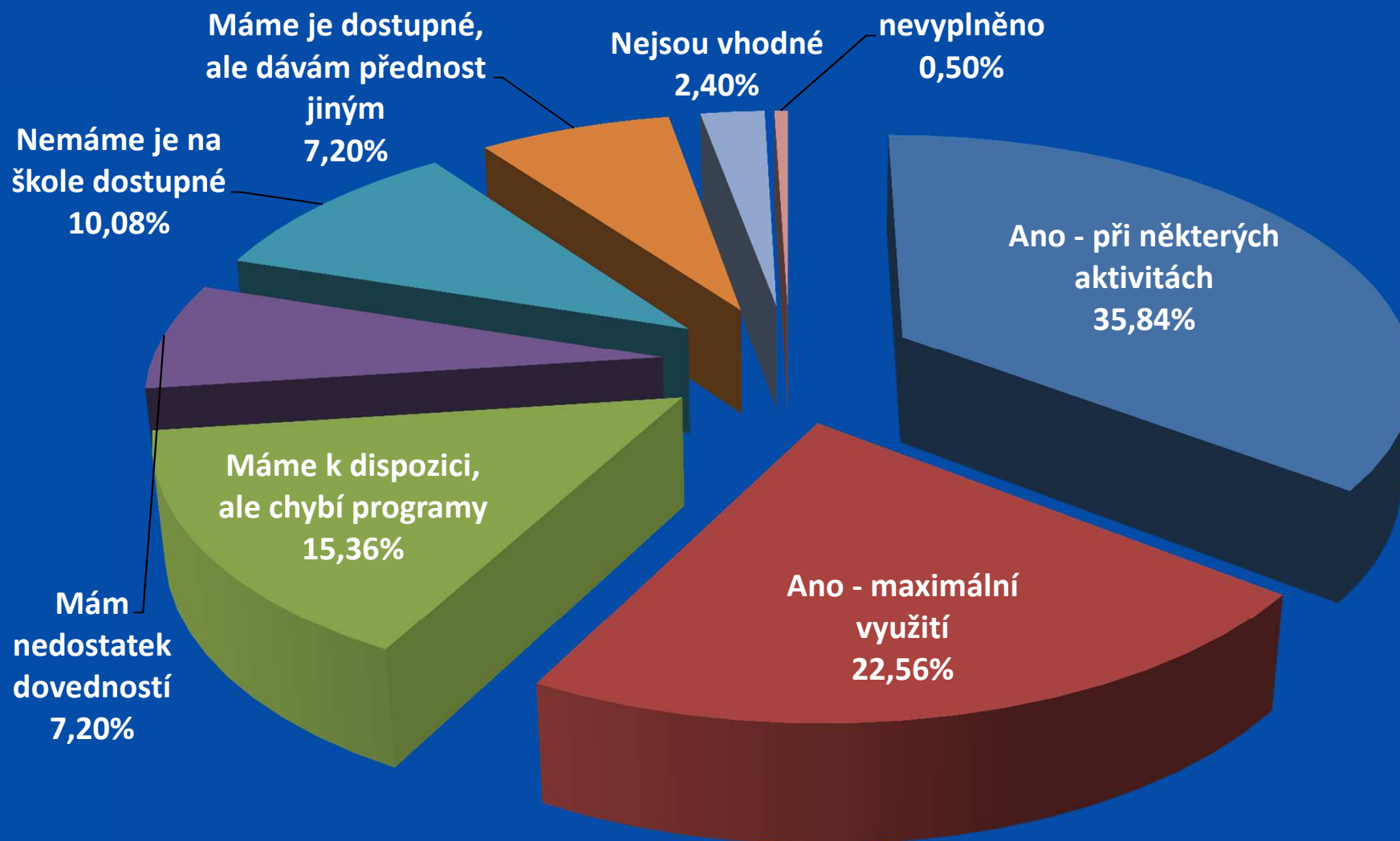
Kooperativní výuka - co také zaznělo

- ...V každé vyučovací hodině věnuji diskusi min. 10 min, většinou je to více (vždy s ohledem na téma); práci ve skupině už zařazuji méně vzhledem k časové náročnosti;
- ...zadávám dobrovolné úkoly z pracovního sešitu Společenské vědy pro SŠ (Didaktis), ty pak studenti prezentují před třídou.
- ...Přišli jsme o půlené hodiny na vyšším G - takže diskusí je méně.

Využití moderních technologií

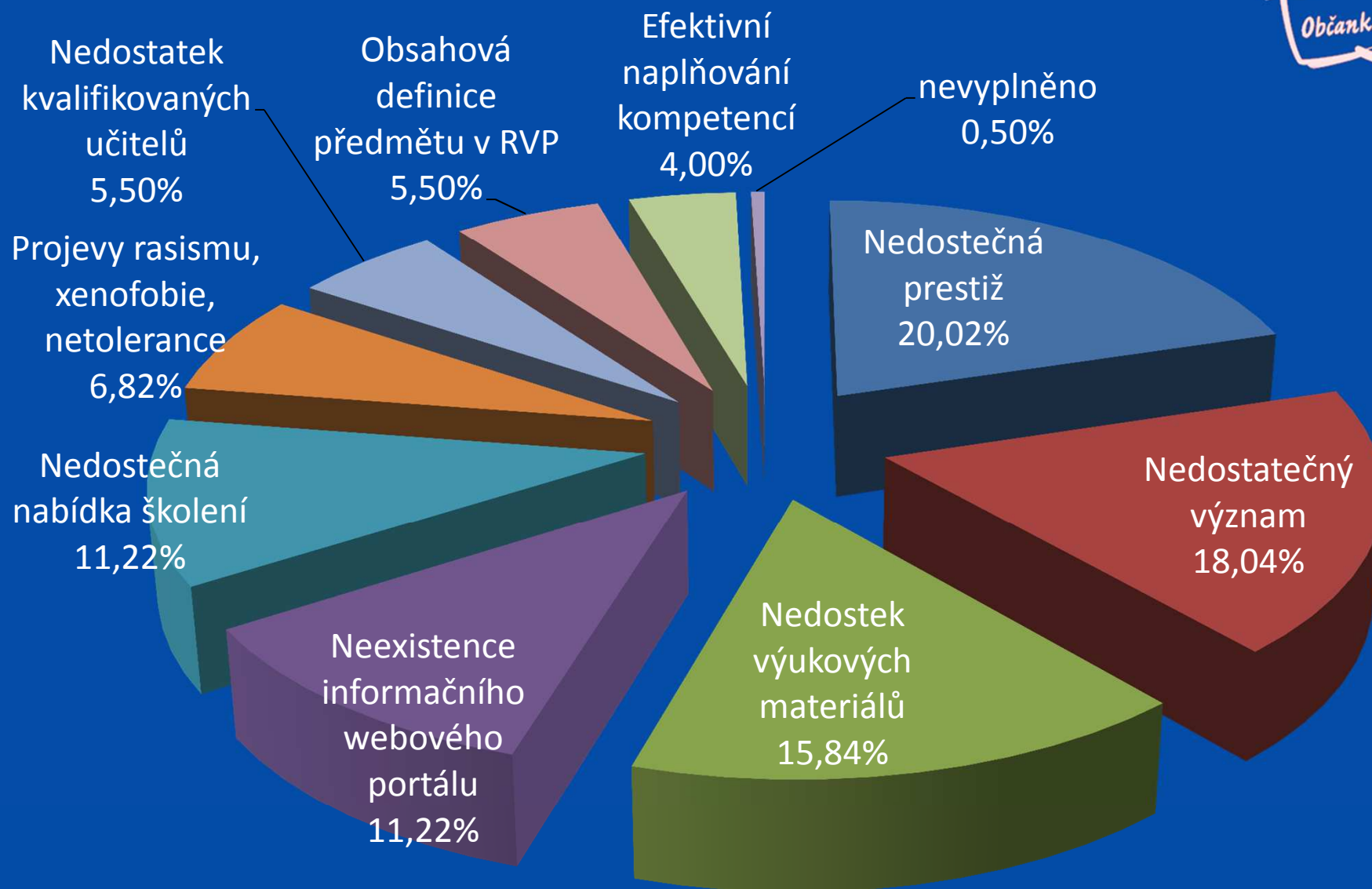
- *Využíváte přímo ve výuce OV/ZSV moderní technologie – interaktivní tabule, tablety, atp.?*
- ověření dostupnosti technologií na školách
- Pokud jsou – je to pro učitele správná cesta?
- možnost více odpovědí, celkem 212 „hlasů“

Využití technologií v OV a SV

V čem je problém?

- *Co v současné době vnímáte obecně jako největší problém při výuce OV/ZSV?*
- každý můžeme mít na věc jinou optiku
- Existuje společný jmenovatel, který vnímají sami občankáři jako problém?
- Možnost výběru několika odpovědí současně – 448 „hlasů“, tj. 2,5 hlasu na učitele.
- 3 x odpověď: nemám problém

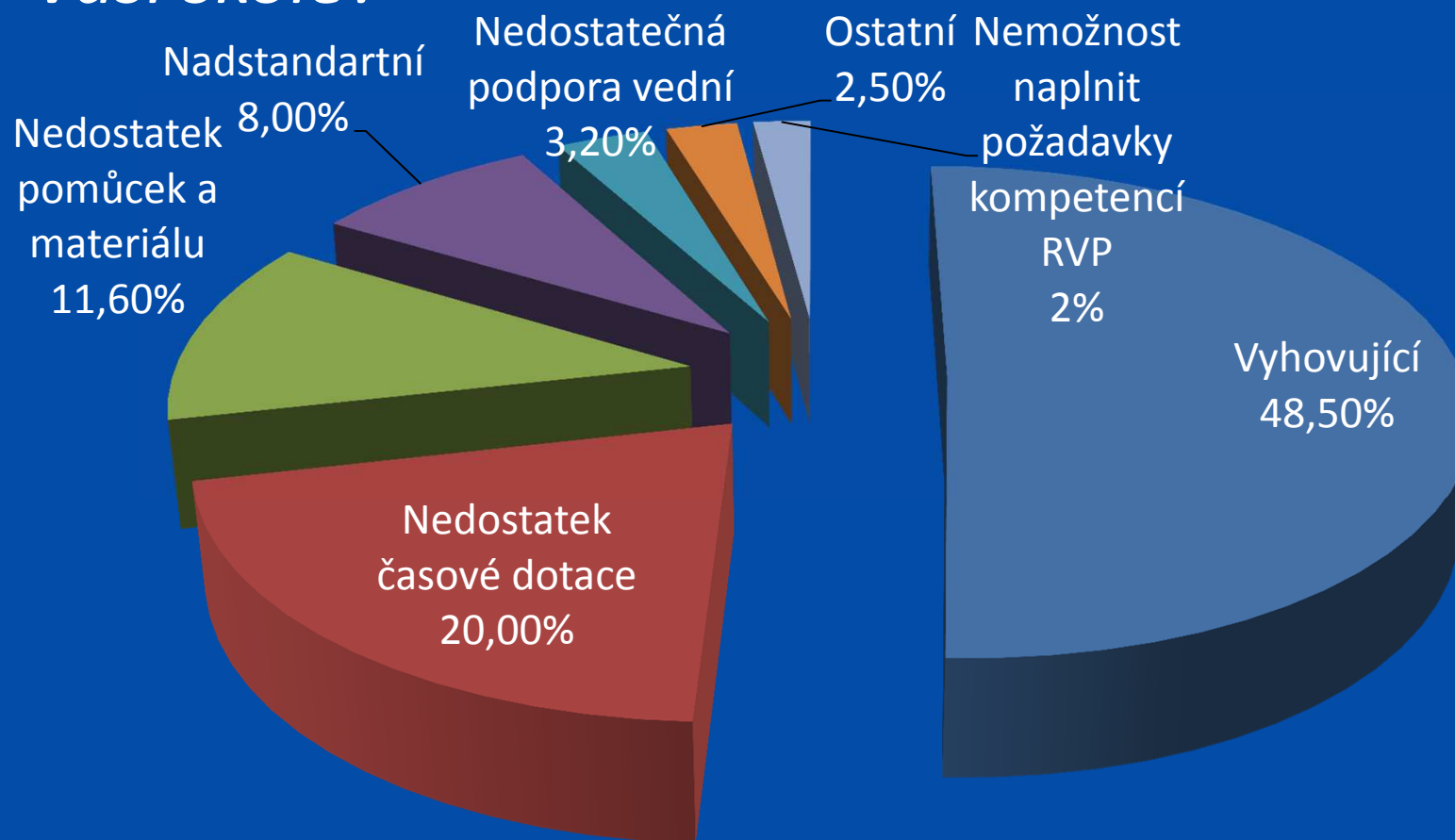

V čem je problém? - co také zaznělo

- Jiné: nedostatečná hodinová dotace, chybí praktické informace, příliš mnoho projektů
- ...Mám dojem, že ředitelé škol dávají učit ZSV komukoliv a nepřikládají předmětu dostatečnou váhu, což se přenáší v celé ped. hierarchii až k žákům.
- ...Postavení učitele je takové, jaký si ho kdo udělá
- ...Nedostatečné propojování znalostí s reálným životem
- ...Ani jeden uvedený problém se mi v mé praxi nejeví jako problém; pokud se vyskytne, tak pouze jako marginálie.

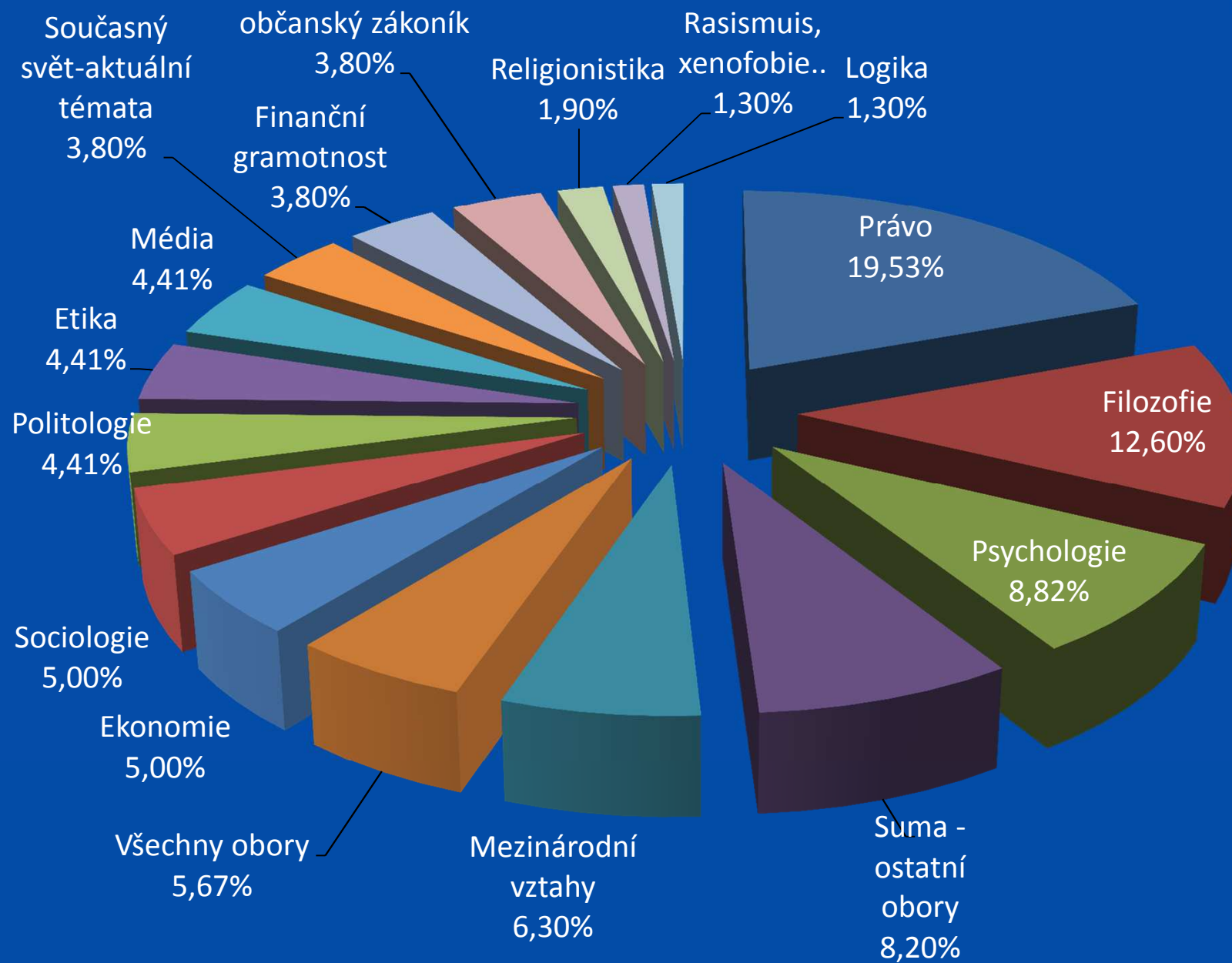
Podmínky na škole

- Jak hodnotíte podmínky pro výuku OV/ZSV na Vaší škole?*

Jaké školení je potřeba

- *Uvítal/-a byste možnost školení změřeného na konkrétní téma/ určitou problematiku? Pokud ano, na jaké/ jakou?*
- Nabídka školení je velká, ale pro všechny obory?
- Vysoká vynechanost, téměř 1/3 účastníků – bez odpovědi, nebo se zápornou odpovědí
- většina uváděla 2 obory

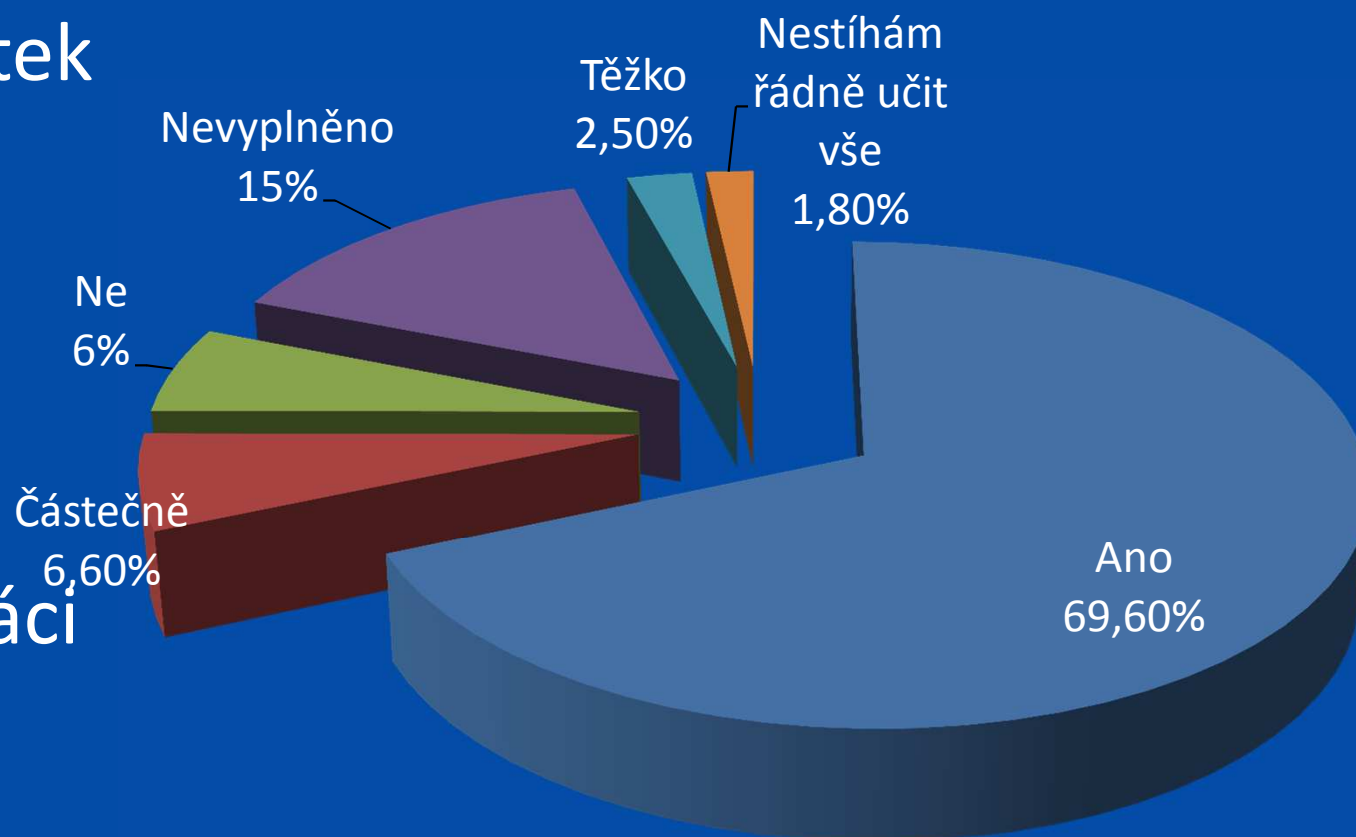
Školení - co také zaznělo...

- Co dalšího: kurs argumentace, co a proč má umět gymnazista, didaktika k oborům, ...
- ...Je z čeho vybírat a poslední dobou jsem měl štěstí na kvalitní a přínosná školení.
- ...řadu let absolvuji letní školu pro učitele dějepisu, uvítala bych podobnou akci zaměřenou pro výuku občanské nauky
- ...v podstatě jakýkoli prakticky zaměřený didaktický kurz na kterékoli z témat spadajících do rozsahu učiva ZSV
- ...úroveň školení velmi kolísá a nelze tedy dopředu odhadnout, zda má smysl se školení účastnit.

RVP

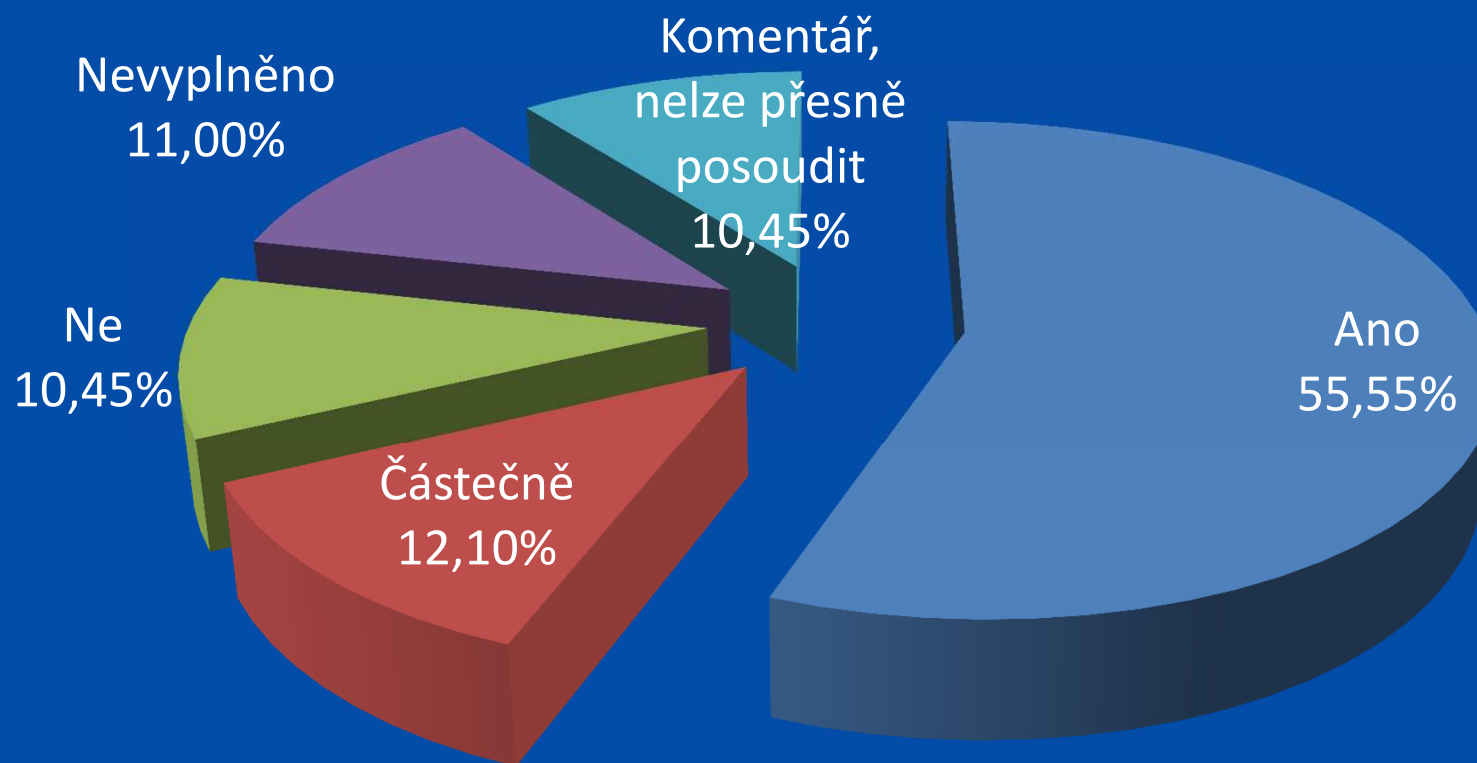
- *Daří se Vám realizovat cíle stanovené RVP?
Pokud ne, proč?*

- Nedostatek
časové
dotace,
neochota
žáků
ke spolupráci

Učíme, co žáci uplatní?

- Myslíte si, že cíle OV/ZSV vzdělávání odpovídají potřebám člověka v současné společnosti?*

Učíme, co žáci uplatní?

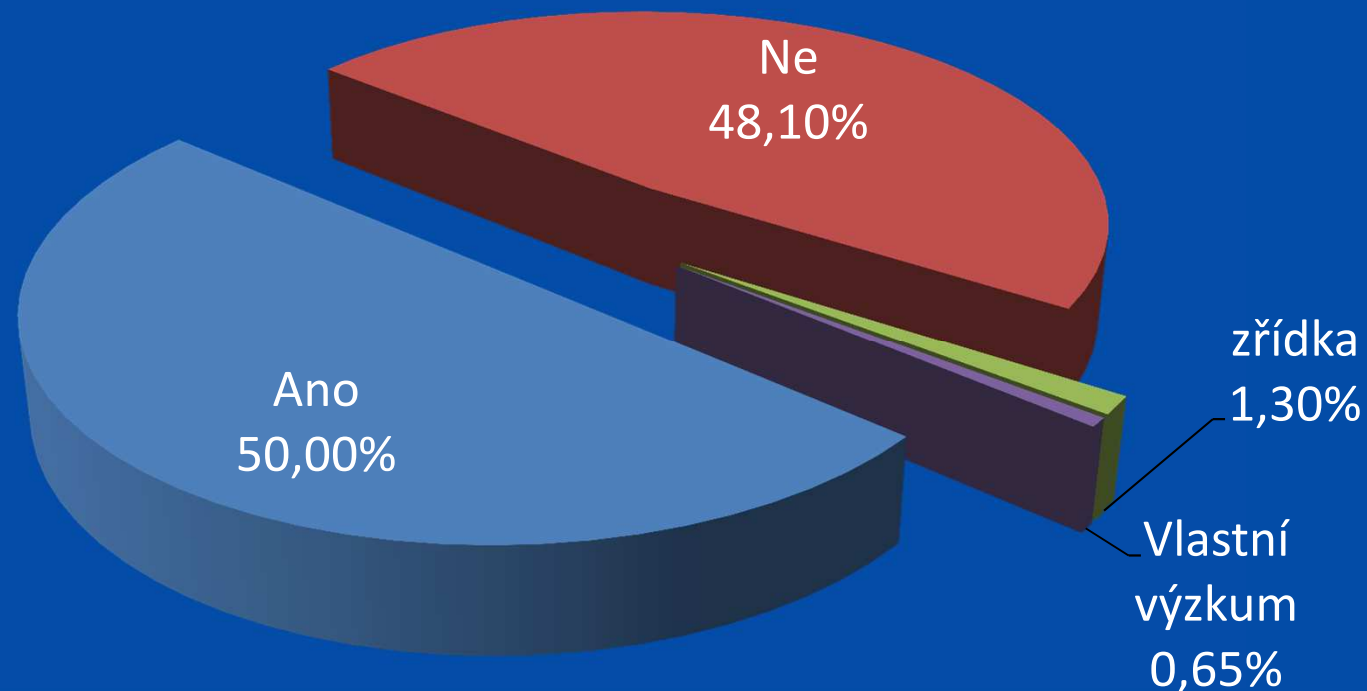
Co také zaznělo

- ...předmět patří z hlediska porozumění současnosti a praktické využitelnosti mezi nejdůležitější a že často tematicky těmto nárokům nestačí.
- ...cílů ov/zsv je příliš mnoho na jeden předmět a tak je třeba vybírat právě ty, které splňují nároky na současný život ve společnosti
- ...cíl mé výuky - připravit žáky na život v oblasti vztahů s lidmi, potýkání se s problémy, mravní hodnoty atd. A to pokládám za důležité.
- ...konečná podoba vždy závisí na odvaze a schopnostech vyučujícího
- ...současné možná ano, ale nevím, zda té zítřejší.
- ...jaké jsou potřeby současného člověka ve společnosti? Vy je znáte? Nesouhlasím s kritikou filosofie v rámci OV, je to nejdůležitější obor ze ZSV, neboť učí myslet.

Zastoupení projektů v OV/ZSV, neziskový sektor

- Zúčastnil/-a jste se nebo se účastníte nějakého dlouhodobějšího projektu souvisejícího s OV/ZSV? Spolupracuje s neziskovým sektorem?*

Projekty a nezisk v OV/ZSV

- Člověk v tísní (nejčastěji)
- Jeden svět na školách
- COV
- Varianty
- Etická výchova

REspekt nebolí, Holocaust (Památník Terezín, Židovské muzeum), Podané ruce, A-kluby, Active Citizens, Postavme se hladu, Světová škola, Politea, Odyssey, EU a my, Vyjádři se!, Street Law, Občan a jeho obec, Dům světla, Krokus, Liga proti rakovině, Týden globálního vzdělávání, Kurzy prevence, Arteterapie, SOS žákovské parlamenty, Řekni drogám ne, Unplugged, Stereotýpek, IC o NATO, Amnesty Internacional, Letní školy (Olomouc), sdružením Sant'Egidio, společnost SEMIRAMIS

Dlouhodobé problémy

- *Řešíte dlouhodobě nějaký problém, který jsme v dotazníku nepostihli? Máte nějakou poznámku, připomínku, doplnění?*
- Rozdílnost koncepcí ZSV, tzn. různý důraz na jednotlivé části. Zbytečná roztříštěnost předmětu do mnoha oborů (v cizině, např. ve Slovinsku či ve Francii něco takového neexistuje). Předmět stále není dostatečně etablován.
- Zmínili jste se o rasismu, často nemám argumenty, uvítal bych nějakou pomoc v této oblasti

Dlouhodobé problémy

- Jako největší komplikaci vidím slabou prestiž předmětu v očích veřejnosti a rodičů.
Před vedením školy a kolegy jsem si po tuhém boji snad pozici občanky obhájil. Ale i tenhle boj pro mě byl zpočátku největším problémem. Přesvědčit ostatní kolegy, že důležitá je ne jen matika, fyzika, čeština... Spolužáci z vysoké školy řešili (nebo stále řeší...) ten samý problém
- Učím na škole, kde jsou tříleté a čtyřleté obory, hodinová dotace OV týdně. Zaujmout žáky v tříletých oborech je velmi složité, pro ně potřebuji vypracovávat pracovní listy, videozáznamy atd., chybí nám výukový materiál pro tyto děti.

Děkujeme za pozornost!

www.obcankari.cz

od 8/12/14

panelová diskuze

12/12/14 na PedF UK v Praze od 15 – 17,00 hod.

